
IPCC AR6 sünteesiraport

KESKKONNAAGENTUUR
2023

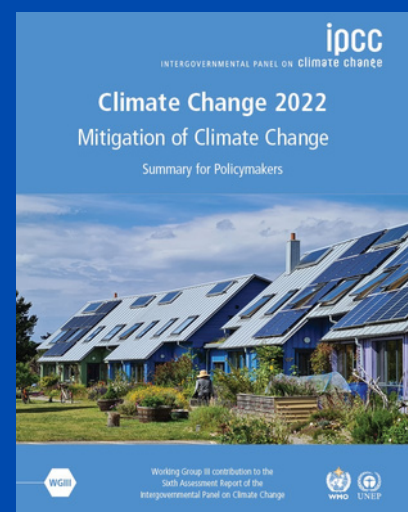
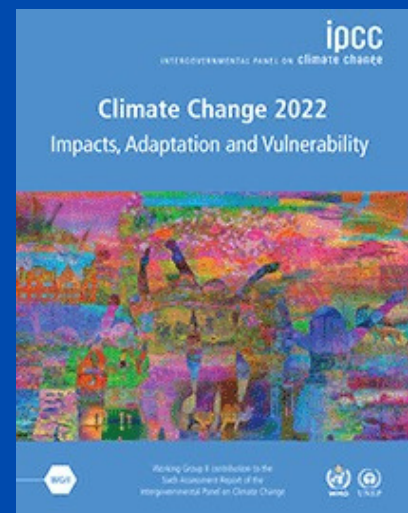
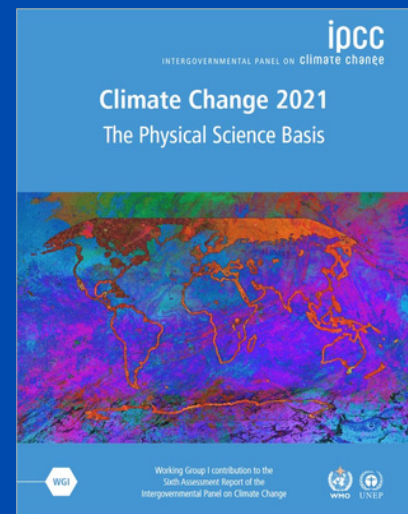
IPCC

Valitsustevaheline Kliimamuutuste Paneel (IPCC) asutati Maailma Meteoroloogia-organisatsiooni (WMO) ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Keskkonnaprogrammi (UNEP) poolt 1988. aastal.

IPCC eesmärk on pakkuda igal tasandil valitsustele teaduslikku informatsiooni, mis on aluseks kliimapoliitika kujundamisele. See info on ühtlasi sisendiks rahvusvahelistele kliima läbirääkimistele.

IPCC AR6 SÜNTEESIRAPORT

IPCC on hinnanguraporteid avaldanud regulaarselt alates 1990. aastast. Käesolev sünteesiraport lõpetab IPCC kuuenda hinnanguperioodi (AR6), koondades endas olulisema info perioodil 2015-2022 ilmunud eri- ja põhiraportitest. Raport toob välja kliima, ökosüsteemide, bioloogilise mitmekesisuse ning inimühiskonna vastastikuse sõltuvuse; erinevas vormis teadmiste kooskasutamise väärtuse; tihedad seosed kliimamuutustega kohanemise, leevendamise, ökosüsteemide tervise, inimeste heaolu ja kestliku arengu vahel.

IPCC AR6 sünteesiraporti põhisõnumid

01 | HETKEOLUKORD JA TRENDID

- ✓ Inimtegevusest tulenevad kasvuhoonegaaside heitkogused on soojendanud kliimat enneolematu kiirusega. Aastatel 2011–2020 oli maailma keskmine pinnatemperatuur 1,1 °C kõrgem kui perioodil 1850–1900. Ülemaailmsed kasvuhoonegaaside heitkogused on viimasel kümnendil jätkuvalt kasvanud, peegeldades varasemaid ja praegusi jätkusuutmatuid arengumustreid.
- ✓ Inimtegevusest tingitud kliimamuutused on toonud kaasa ulatuslikke ja kiireid muutusi atmosfääris, ookeanis, krüosfääris ja maapinnal. Äärmuslikud sündmused, nagu kuumalained, tugevad sajud, põud, on muutunud sagedasemaks ja intensiivsemaks. Kliimamuutused on põhjustanud ulatuslikke kahjulikke mõjusid nii loodusele kui inimestele. Kõige haavatavamad on kogukonnad, kes on ajalooliselt praegustele kliimamuutustele kõige vähem kaasa aidanud.
- ✓ Kliimamuutustega kohanemise poliitika ja meetmete ulatus ning ambitsioonid on kasvanud, kuid edusammud on jaotunud ebaühtlaselt. Mõnes sektoris ja piirkonnas on kohanemiskiirid saavutatud ja üha rohkem on tõendeid kohanematuse kohta.
- ✓ Kliimamuutuste leevendamise meetmed ja ambitsioonid on viimase kümnendi jooksul kasvanud. Siiski jäävad enne COP26 välja kuulutatud riiklikult kindlaksmääratud panustega kooskõlas olevad heitkogused 2030. aastal palju kõrgemaks kui on vaja soojenemise piiramiseks 2°C või 1,5°C.

Inimtegevuse mõju kliimale on vaieldamatu. Kliimamuutused mõjutavad kõiki maakera piirkondi.

IPCC AR6 sünteesiraporti põhisõnumid

02 | PIKAAJALISED KLIIMAMUUTUSED, RISKID JA REAGEERIMINE

- ✓ Globaalne soojenemine jätkub ning kesksete hinnangute kohaselt jõuab see 1,5°C-ni hiljemalt 2030. aastate alguses. 2°C ületamine on 21. sajandil ülimalt tõenäoline stsenaariumide puhul, kus kasvuhoonegaaside heitkogused saavutavad haripunkti pärast sajandi keskpaika. Prognoositakse, et jätkuv globaalne soojenemine toob kaasa mitmekordsed ja samaaegsed muutused kliimasüsteemis, mis võimenduvad igas piirkonnas.
- ✓ Kliima soojenemisel on paljud kliimaga seotud riskid tõsisemad kui varem hinnatud ja prognoositavad pikaajalised mõjud on mitu korda suuremad kui praegu. Mitmed kliimariskid ja kliimaga mitteseotud riskid koonduvad, mis muudab nende juhtimise keerukamaks. Praeguste jätkusuutmatute arengumudelitega jätkamine suurendab ökosüsteemide ja inimeste kokkupuudet kliimaohutudega ning suurendab nende haavatavust.

- ✓ Mõned muutused on vältimatud, kuid neid saab piirata leevendusmeetmetega. Ulatuslikuma soojenemise korral ei saa välistada väga suurte mõjudega seotud järske ja/või pöördumatuid muutusi, mille esinemise tõenäosus on muidu väike.
- ✓ Kohanemisvõimaluste tõhusus väheneb soojenemise suurenedes. Mida suurem on soojenemine, seda enam inim- ja loodussüsteeme jõuab kohanemiskiirini, mis toob kaasa suuremaid kaotusi ja kahjusid. Häired kliimamuutustega kohanemisel suurendavad pikaajalisi riske ja süvendavad olemasolevat ebavõrdsust.

Muutused, mida kogeme, suurenevad koos edasise soojenemisega. Kohanemisel on piirid, paraku ei suuda isegi tõhus kohanemine ära hoida kõiki kaotusi ja kahjusid.

IPCC AR6 sünteesiraporti põhisõnumid

Kui kasvuhoonegaaside heitkoguseid kohe ja ulatuslikult ei vähendata, on soojenemise piiramine 1,5°C-ni kättesaamatu

- ✓ Inimtegevusest põhjustatud globaalse soojenemise piiramine teatud tasemeni, näiteks 1,5°C või 2°C, nõuab globaalsete CO₂ heitkoguste vähendamist vähemalt nullheiteni. Oluliselt on vaja vähendada ka muude kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Konkreetse soojenemise taseme määravad suures osas kumulatiivsed CO₂ emissioonid. Arvestades praegusi heitkoguseid ning olemasolevat ja kavandatavat fossiilkütuste infrastruktuuri, ammendub süsinikueelarve 1,5°C jaoks kiiresti.

Kõik globaalsed modelleeritud teed, mis piiravad soojenemist 1,5°C või 2°C, hõlmavad kohest kiiret kasvuhoonegaaside heite vähendamist kõikides sektorites. CO₂ nullheide saavutatakse vastavalt 2050. aastate alguses (1,5°C) ja 2070. aastate alguses (2°C); kasvuhoonegaaside neto-nullheiteni jõutakse hiljem.

Globaalselt negatiivse CO₂ heitkoguse saavutamine ja säilitamine võimaldab soojenemist vähendada teatud tasemeni, näiteks 1,5°C, isegi kui see on ajutiselt ületatud. See eeldab täiendavat süsinikdioksiidi eemaldamist. Mida suurem on 1,5°C soojenemise ületamine ja pikem selle kestus, seda suuremad on riskid inim- ja loodussüsteemidele.

IPCC AR6 sünteesiraporti põhisõnumid

03 | LÄHIAASTATE LAHENDUSED

- ✓ Teaduslikud tõendid ütlevad selgelt, et kliimamuutused ohustavad inimeste heaolu ja planeedi tervist. Kiiresti sulgub ajaaken meetmete jaoks, mis tagavad elamisväärse ja kestliku tuleviku. Meil on ühiselt piisavalt teadmisi, tööriistu ja globaalset kapitali väljakutsete lahendamiseks. Valitsustel on siin otsustav roll. Praegused valikud ja tegevused mõjutavad tuhandeid aastaid.
- ✓ Varane tegutsemine kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise eesmärgil toob kasu nii lähi- kui ka pikaajalises perspektiivis. Kiirendatud lähiaja meetmed eeldavad investeerimiskulude suurendamist ning muudatusi, mida toetavad poliitikad.

- ✓ Kohesed, kiired ja kaugeleulatuvad üleminekud kõigis sektorites ja süsteemides on ambitsioonikate leevendus- ja kohanemistulemuste saavutamiseks üliolulised. Ühised tegevusvaldkonnad on näiteks: üleminek madalate heitkogustega valikutele, parem juurdepääs infrastruktuurile, nõudluse vähendamine suurema energiatõhususe ja käitumismuutuste kaudu, ökosüsteemide kaitsmine ja taastamine ning sotsiaalkaitsesüsteemide tugevdamine.

Kliimakindel areng ja kestliku arengu eesmärkide saavutamine nõuavad põhjalikke muutusi sotsiaalmajanduslikes arengumudelites, mida toetavad kasvuhoonegaaside kiire ja ulatuslik vähendamine ja kohanemine.

IPCC AR6 sünteesiraporti põhisoõnumid

Kliimameetmete rakendamisel ja kiirendamisel on otsustava tähtsusega poliitiline pühendumus ja järgimine kõigil valitsustasanditel.

- ✓ Kiirendatud ja õiglasel meetmed kliimamuutuste mõjude leevendamiseks ja nendega kohanemiseks on kestliku arengu jaoks üliolulised. Kestliku arengu, haavatavuse ja kliimariski vahel on tugev seos. Reageerimisvõimaluste teostatavust ja tõhusust suurendavad integreeritud, mitut valdkonda hõlmavad lahendused, mis läbivad süsteeme ja tegelevad sotsiaalse ebavõrdsusega.
- ✓ Võrdsuse, sotsiaalse õigluse, kaasamise ja õiglase ülemineku protsesside eelistamine võimaldab ambitsioonikaid kliimamuutuse leevendamise meetmeid ja kliimamuutustele vastupidavat arengut.

- ✓ Kliimameetmed nõuavad poliitilist pühendumust, institutsionaalseid raamistikke, seadusi, poliitikaid ja strateegiaid. Vaja on selgeid eesmäärke, piisavat rahastamist, koordineerimist mitme poliitikavaldkonna vahel ja kaasavaid juhtimisprotsesse. Leevendamise- ja kohanemispoliitikate laiem rakendamine toetab ulatuslikku heitkoguste vähendamist ja tõstab vastupanuvõimet kliimamuutustele. Kohanemistegevusele tuleb kasuks mitmekülgsete teadmiste kasutamine.
- ✓ Rahandus, tehnoloogia ja rahvusvaheline koostöö on kliimameetmete kiirendamise kriitilised tegurid. Nii kohanemise kui ka leevendamise rahastamist on vaja mitmekordselt suurendada, selleks on piisavalt ülemaailmset kapitali. Võtmetähtsusega on ka tehnoloogilist innovatsiooni soodustavad poliitika.

FOTOD

66 North, Unsplash, <https://unsplash.com/@66north>

American Public Power Association | Unsplash

Nicholas Doherty | Unsplash

